

Louverk - generelt

Søk først - grav siden

Vannressursloven fastslår at alt stillestående eller rennende overflatevann med årssikker vannføring, med tilhørende bunn og bredder inntil høyeste vanlige flomvannstand regnes som vassdrag. Det gjelder også vannløp der et ikke står vann hele året, men der det er tydelig spor i terrenget etter vann ([Lov om vassdrag og grunnvann \(Vannressursloven\)](#)).

Det er forbudt å foreta endringer i vassdrag som påvirker levetilstandene for fisk uten å ha fått tillatelse ([Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag](#)). Det er særlig viktig å være oppmerksomme på vassdrag med anadrom strekning (laks eller sjørørret) og der det er elvemusling.

Landbruket påvirker både store og små vassdrag. Som gårdbruker har man en generell rett til å foreta nødvendige inngrep for å sikre drenering. Man har likevel plikt til å sjekke om det er spesielle forhold som det skal tas hensyn til før arbeidet settes i gang. Det sikreste er å ta kontakt med kommunen for en avklaring på om det er behov for søknad. Det er viktig å be om skriftlig svar.

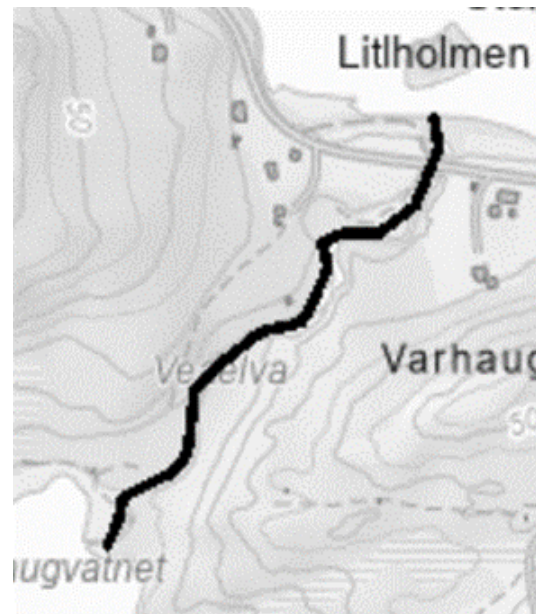
Figur 1 viser et eksempel der deler av en landbrukskanal er registrert som anadrom strekning. Den røde sirkelen viser opprinnelig system. **Bilde 1** viser dagens dreneringssystem innenfor den røde sirkelen. Kanaler markert med gul farge og nye hovedløp med rødt. **Figur 2** viser bekk der det er registrert elvemusling. Dette er en rødlistet art og tiltak i og nær vassdraget krever ekstra oppmerksomhet. **Bilde 2** viser elvemusling fra en bekk der det i en lang periode var dårlige forhold. Elvemuslingen er særlig sårbar for partikler.

▲ **Figur 1.** Eksempel på vassdrag med anadrom strekning.

▲ **Bilde 1.** Drenssystem. Kilde: Gårdskart.no.

▲ **Figur 2.** Bekk med elvemusling. [Nordlandsatlas.no](#). Arter av nasjonal forvaltningsinteresse.

Gå inn på [Nordlandsatlas.no](#) og velg Fiskeregler (SF) (**Figur 1**). Det kan være stor forskjell på hvordan vassdraget ser ut i terrenget og på kart. Særlig der det er foretatt nydyrking (**Bilde 1**).

► **Bilde 2.** Elvemusling. Brune er unge. Foto: Are Johansen.

Elvemuslingen er utrydningstruet og særlig sårbar for partikler og høyt innhold av næringsstoffer. Den kan bli over 100 år gammel. **Bilde 2** viser at det har vært flere tiår der det ikke har vært levevilkår for muslingen.

Viktig om kantsone

Det er krav om en vegetasjonssone på minimum 2 meters bredde mot vassdrag. Det er tilstrekkelig at kantsonen er tilsådd med gras og det er tillatt å høste hele sonen. I utgangspunktet er det ikke tillatt med sprøyting i kantsonen, men Mattilsynet kan gi dispensasjon. Søknadsskjema og instruks om hvor søknad sendes finner du på Mattilsynet.no. Det er ikke krav til planting med busker og trær i kantsonen. Etablert kantsone kan ikke fjernes uten tillatelse fra kommunen.

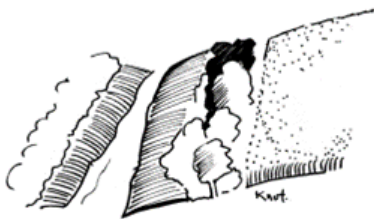

Bilde 1. Kantvegetasjon med trær. Foto: Are Johansen.

Bilde 2. Ugjødslet kantsone. Foto: Are Johansen.

Dette er eksempel på en større bekk med godt etablert kantvegetasjon. Det er tillatt med skjøtsel av denne sonen, men det er krav om søknad til kommunen. Eksempel på skjøtsel er kutting av greiner og stammer som er i veien på siden mot jordbruksarealet. Dersom hele trær fjernes vil det være krav om nyplanting.

Figur 1. Plantet kantvegetasjon.

Godt etablert kantsone er viktig for at fisk skal ha en sikker gyteplass i skjul for fugler og direkte sollys. Det gis SMIL-tilskudd til etablering av kantsone på dyrket areal.

Gråor er en aktuell plante som etablerer seg raskt. Elgen er ikke så glad i denne som i selje.

Dette er et eksempel på effekten av ugjødslet kantsone i eng. Det gis tilskudd gjennom RMP-ordningen pr. meter ugjødslet sone for å erstatte avlingstapet. Tilskuddet gis i områder som er valgt ut av Statsforvalteren og kommunene. Normalt regnes en bredde på 4 meter fra vannkanten. Der det er naturlig vegetasjon kan det gis tilskudd til ugjødslet kantsone dersom denne starter innen 8 meter fra vannkanten.

Nærmere regler finnes i veileder for RMP-ordningen for hvert fylke.

Dette er en gunstig ordning i områder med mange kanaler eller små teiger der busker og trær blir en driftshindring. Der arealene ligger lavt i forhold til vannstand i vassdrag kan plantet kantsone også være et problem for dreneringen.

Der det er større flater er det en fordel å etablere et hovedløp der man legger til rette for biologisk mangfold. Biotoptiltaket i Straumevassdraget er et eksempel på dette. Se eksempler fra tilrettelegging på hjemmesiden til Norsk Landbruksrådgiving Nord Norge: nordnorge.nlr.no.

